

[Første næstformand.]

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser for Færøerne om pristalsregulerede sociale ydelser.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 222) findes i tidenden sp. 5614).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 130 stemmer.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov for Færøerne om folkepension. (Om førtidig folkepension og støtte til omsorgsarbejde m. v.).

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 223) findes i tidenden sp. 5615).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 132 stemmer.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ændring af arbejderbeskyttelseslovgivningen [af Frandsen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXXI) findes i tillæg A. sp. 7631, fremsættelsen i tidenden sp. 5033).

Forslaget sattes til forhandling.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Jeg vil gerne indledningsvis udtrykke min tilfredshed med, at også SF kommer med et initiativ på dette område, selv om forholdet jo er det, at de spørgsmål, som rejses i forslaget, i alt væsentligt er taget op til behandling i den arbejdsgruppe om arbejdsmiljø og arbejdstilsyn, som regeringen nedsatte kort efter regeringsskiftet. Jeg er enig i, at det drejer sig om vigtige og alvorlige problemer, så alvorlige, at de må behandles grundigt, men arbejdet med løsningen af dem er altså i fuld gang.

Når dette er sagt, vil jeg gerne føje nogle bemærkninger til de enkelte punkter i forslaget.

For det første vil jeg sige, at jeg er enig med forslagsstillerne i, at en virkelig mærkbar forøgelse af tilsynspersonalet er ønskelig, og jeg kan oplyse, at jeg allerede har søgt og fået bevillingsmyndighedernes tilslutning til en forøgelse af antallet af medarbejdere ved arbejdstilsynet.

Hvad angår spørgsmålet om uanmeldte kontrolbesøg, er det oplyst over for mig, at man gennem stikprøver har konstateret, at mellem 85 og 90 pct. af kontrolbesøgene er uanmeldte.

Når forslagsstillerne anser det for særlig ønskeligt, at arbejdspladsernes folk får indpas i arbejdstilsynet, kan jeg for det første sige, at det er jeg enig i. Men jeg vil også henlede opmærksomheden på den ny bekendtgørelse om internt sikkerhedsarbejde på virksomhederne. Den trådte som bekendt i kraft den 1. april i år og blev til ved et godt samarbejde mellem myndighederne og arbejdsmarkedets organisationer, og den giver grundlag for de ansattes valg af sikkerhedsrepræsentanter, for deltagelse i arbejdet i sikkerhedsgrupper og arbejdet i sikkerhedsudvalg.

[Arbejdsministeren.]

Herudover vil jeg gerne føje til, at man allerede i dag ved rekruttering til arbejdstilsynet lægger vægt på, at det personale, der arbejder i mærken, ikke bare er virkelighedsfjerne teoretikere. Loven foreskriver udtrykkeligt, at det ingeniøruddannede personale skal have haft mindst 2 års praktisk arbejde inden ansættelsen, og de øvrige tilsynsførende, som man betegner inspektører, er efter udstået læretid uddannet både som maskinmestre og som elektrikere. Hele tilsynspersonalet videreuddannes, dels ved kurser, dels gennem de erfaringer, de indhøster ved arbejdet ude omkring i arbejdslivet.

Når det så endelig ligger forslagsstillerne stærkt på sinde, at der ved inspektionsbesøg er kontakt mellem tilsynet og de beskæftigedes repræsentanter, vil jeg bare minde om, at vi netop ved lov af 19. maj 1971 har fået en præcisering heraf, idet der nu i arbejderbeskyttelsesloven står, at en tilsynsførende ved sine inspektioner jævnligt skal træde i forbindelse med sikkerhedsrepræsentanterne, sikkerhedsgrupperne og repræsentanter for sikkerhedsudvalget. Disse har fri adgang til at forelægge spørgsmål af sikkerheds- og sundhedsmæssig art for tilsynspersonalet.

Til det forslag, som er fremsat om, at man skal have sikkerhedsrepræsentanter på alle virksomheder med mindst 5 beskæftigede, vil jeg gerne sige, at organisationerne ved forarbejdet til bekendtgørelsen var enige om at sætte grænsen ved mindst 10 beskæftigede, og jeg synes nok, det er lovlig tidligt at begynde at ændre ved disse forhold, som organisationerne altså har været enige i. Jeg mener, at vi bør indhente erfaringer med virkningerne heraf, inden vi overvejer, om grænsen eventuelt bør sættes længere ned.

Spørgsmålet om sikkerhed i ansættelsen for sikkerhedsrepræsentanten er allerede for nogen tid siden taget op til overvejelse i ministeriet og i arbejdstilsynet. Jeg er enig i, at der er behov for en særlig beskyttelse, og jeg håber også, vi finder frem til en sådan beskyttelse.

At arbejdsgiverne dækker det økonomiske tab, som sikkerhedsrepræsentanten måtte lide ved udførelsen af sit arbejde, har vi allerede i princippet anerkendt. Jeg vil gerne nævne, at i bekendtgørelsen er det i § 10, stk. 2, foreskrevet, at arbejdsgiveren skal sørge for, at medlemmerne af sikkerhedsgrupperne og sikkerhedsudvalget får en efter forholdene rimelig tid til rådighed til at varetage de opgaver og pligter, som er forbundet med dette job. Med hensyn til uddannelsen er det sådan, at arbejdsgiveren skal give såvel sikkerhedsudvalget som sikkerhedsgruppens medlemmer lejlighed til at erhverve sig den fornødne uddannelse i sikkerhedsmæssige spørgsmål. Herudover vil jeg gerne oplyse — det er formentlig i forvejen bekendt — at jeg har opnået finansudvalgets samtykke til, at der ydes arbejderbeskyttelsesfonden et ekstra statstilskud på 3 mill. kr. i indeværende år til uddannelses- og oplysningsvirksomhed om internt sikkerhedsarbejde for bl. a. sikkerhedsrepræsentanter og arbejdsledere, og jeg regner med, at vi får et tilsvarende tilskud for de to kommende finansår.

Når man dernæst er inde på, at sikkerhedsrepræsentanter midlertidigt skal kunne standse arbejdet på en virksomhed af hensyn til sikkerheden, vil jeg henvise til normen for regler for behandling af faglig strid, hvis bestemmelser er optaget som en bestanddel af næsten alle kollektive overenskomster. I henhold til normens § 5 har arbejderne udtrykkelig ret til iværksættelse af uvarslet arbejdsvægning, hvor arbejdet kræves udført på en sådan måde, at hensynet til liv og velfærd afgiver tvingende grunde til at standse arbejdet.

Må jeg videre sige, at når forslagsstillerne ønsker, at der vælges en fælles sikkerhedsrepræsentant på arbejdspladser, hvor der er beskæftiget så små virksomheder, at den enkelte virksomhed kun deltager måske med omkring 5 ansatte, går jeg ud fra, at man i særlig grad tænker på bygge- og anlægsområdet, på byggepladser, hvor den rullende arbejdsgang netop skaber sådanne

[Arbejdsministeren.]

forhold. Jeg vil gerne sige, at vi har været helt opmærksomme på denne problematik, men for ikke at forsinke indførelsen af sikkerhedstjeneste i titusinder af virksomheder ude over landet valgte vi at udsende bekendtgørelsen, som den nu er, og så gå i gang med bygge- og anlægsgagenes særlige problemer. De har været behandlet længe i et særligt udvalg, og efter hvad der er oplyst for mig, kan der ventes et resultat inden for et par måneder.

Så er der straffebestemmelserne. Det foreslås, at straffene for overtrædelse af sikkerhedsforskrifterne skal skærpes. Lad mig herom først sige, at efter gældende lov kan overtrædelser af loven eller de i medfør af loven udfærdigede forskrifter m. v. straffes med bøde, for så vidt forholdet ikke efter lovgivningens almindelige regler medfører højere straf, og allerede heri ligger, at f. eks. legemsbeskadigelse og uagtsomt manddrab kan føre til frihedsstraf. Men jeg vil føje til, at selv om spørgsmålet om straffebestemmelserne ikke særskilt er fremdraget i kommissoriet for arbejdsmiljøgruppen, der arbejder med disse ting — man kan nu engang ikke få alting med — har jeg bedt denne arbejdsgruppe om også at tage dette spørgsmål op.

Om lovparagrafferne vil jeg gerne sige, at jeg er enig i, at det kunne være ønskeligt at have mere koncise bestemmelser, der i højere grad udelukkede fortolkningstvivil. Forholdene i virksomhederne er imidlertid så varierende, og ændringerne i den tekniske udvikling sker som bekendt så hastigt, at det ikke vil være muligt i en lovtekst at opfange enhver situation. Derfor må det være sådan, at tilsynspersonalet i et vist omfang må kunne foretage en afvejning og vurdering af de forskellige forhold.

Hertil kommer, at en mere præcis udformning af lovreglerne forudsætter, at ministeren i loven får bemyndigelse til løbende at udstede mere detaljerede forskrifter i takt med den tekniske udvikling og den udvikling, som i øvrigt foregår på arbejdspladserne. Det er noget, som folketinget også var inde på i 1968, da loven blev revideret sidste gang.

Så er der spørgsmålet om arbejdslæger. I vor nuværende arbejderbeskyttelseslovgivning har vi kun hjemmel til at ansætte ar-

bejdslæger, der er arbejdstilsynets medarbejdere ved undersøgelse af arbejdssygdommes forekomst og årsagsforhold og i et vist omfang ved tilsyn. Hvis man skal gå så vidt — jeg skal ikke sige noget om på nuværende tidspunkt, om man bør gå så vidt — at pålægge arbejdslægerne de samme funktioner, som de praktiserende læger har, kommer man over i en række problemer, som har så mange facetter, at i alle tilfælde en arbejdsminister ikke alene kan tage stilling til dem, fordi spørgsmålet om, hvorvidt samfundets lægeordning fortsat skal hvile på familielægen eller ikke, kommer med ind i billedet her.

Der er nævnt et årligt helbredseftersyn, som vel i givet fald burde omfatte hele befolkningen og ikke bare arbejdere og funktionærer på virksomhederne. Det er heller ikke noget, som uden videre lader sig realisere uden overvejelser om hele den offentlige sygesikring og om sygehusenes kapacitet, og det rejser et hav af andre problemer. Jeg vil gerne nævne i denne sammenhæng, at LO under arbejdsrådets forberedelse af lovrevisionen i 1968 fremkom med et forslag om indførelse af bedriftslæger. Det forslag blev imidlertid trukket tilbage, og der har senere været forhandling mellem hovedorganisationerne herom.

Endelig vil jeg sige om arbejdslæger og bedriftslæger, at sagen er taget op til nærmere undersøgelse i arbejdsmiljøgruppen, der herudover vil behandle hele spørgsmålet om den arbejdshygiejniske og arbejdsmedicinske indsats med henblik på forebyggelse af ulykker osv. på arbejdspladserne.

Spørgsmålet om at forbyde anvendelsen af nye stoffer, maskiner osv., medmindre det kan bevises, at de er uskadelige, er jeg enig i er et meget vigtigt, men desværre også et meget vanskeligt problem. Der kommer stadig nye stoffer frem, hvis egen-skaber man ikke straks har fuld klarhed over. Måske kan vi nå et stykke ad vejen ved at få bedre regler om afprøvning, oplysning og mærkning. Men spørgsmålet har jo betydning langt ud over arbejderbeskyttelsesens område. Jeg er altså enig i, at det er vigtigt, at dette problem tages op, og jeg vil gerne sige, at det er med i det kommissorium, som arbejdsmiljøgruppen har som arbejdsgrundlag.

Jeg er også enig i, at ulykkesstatistikken

[Arbejdsministeren.]

og dens udnyttelse bør forbedres væsentligt. Der har været undersøgelser og overvejelser herom i gang et stykke tid i arbejdstilsynet, og det er også med i det udvalgsarbejde, som nu foregår.

Spørgsmålet om skifteholdsarbejde har altid været et forhandlingsspørgsmål. Jeg er enig i, at der foreligger problemer på dette felt. Jeg kender den undersøgelse, som socialforskningsinstituttet har foretaget; den er temmelig gammel nu. Der er også foretaget andre undersøgelser i andre lande, hvor man er kommet til lidt andre resultater. Men under alle omstændigheder ligger der problemer her, og det er baggrunden for, at vi i arbejdsministeriet har bedt arbejdsmiljøgruppen om også at se nærmere på det problem.

Jeg vil heller ikke på forhånd afvise, at der kan være en sammenhæng mellem ulykeshyppighed og aflønning efter ydelse, akkordsystemer, produktivitetsfremmende lønssystemer, og hvad der i øvrigt kan være tale om. Men når dette er sagt, skal føjes til, at der er mange andre faktorer, der spiller ind, når talen er om ulykker. Jeg mener, vi må se på, hvad der kommer fra arbejdsgruppen om årsagerne til ulykkerne. Men det forekommer mig i alle tilfælde i høj grad betænkeligt at gribe ind i den fri forhandlingsret, gribe ind på det kollektive aftaleområde, og jeg anser det for helt udelukket, at man skulle belaste arbejdstilsynet med godkendelse af alle aflønningssystemer. Det tror jeg simpelt hen ikke lader sig gøre.

Når endelig forslagsstillerne mener, at en række bestemmelser om sikkerhed bærer præg af, at arbejdspladsernes egne folk ikke har været med til at udforme dem, vil jeg gøre opmærksom på, at der i arbejdsrådet sidder 8 arbejdere og 2 funktionærer. Desuden er forholdet det, at der i vid udstrækning nedsættes udvalg under direktøren for arbejdstilsynet, når der skal udarbejdes regulativer om sundheds- og velfærdsforanstaltninger og forebyggelse af fare og risiko inden for et fagligt område, og at der i disse udvalg altid er repræsentanter også for arbejderne.

Så meget om disse ting.

Om det mere principielle spørgsmål, som er rejst, nemlig om den ombyrdning af lov-

givningen om arbejderbeskyttelse, som nu er i gang, vil jeg gerne sige et par ord.

For det første er jeg helt enig med forslagsstillerne i, at det er på høje tid, lovgivningen underkastes en gennemgribende fornyelse ud fra et nyt helhedssyn, grundet på vurderinger og tankegange, som hører vor egen tid til. Det er også baggrunden for, at jeg nedsatte arbejdsmiljøgruppen ikke med direkte sigte på, at den skulle fremkomme med et lovforslag, som jo uvægerlig ville tage udgangspunkt i de gældende lovregler med alle de mangler og måske fordomme, der knytter sig til dem.

Det, jeg venter mig af denne arbejdsmiljøgruppe, er, at den med udgangspunkt i et nutidigt samfundssyn gennemarbejder alle de forhold, der er af væsentlig betydning for at fremme et sundt og positivt arbejdsmiljø, og at den på et sådant grundlag lægger et materiale frem, der er egnet til vurdering af arbejdspladsernes egne folk, af organisationerne og af folkettinget. Jeg tror, at vi gennem den diskussion, som derved fremkommer, kan tage stilling til, hvad der skal klares ad lovgivningsvejen, og hvad der måske bedst kan klares gennem kollektive aftaler mellem parterne eller måske på en helt tredje måde. Det er for tidligt at tage standpunkt til det.

Det andet, jeg vil sige, er, at arbejdet med revisionen af den gældende lovgivning ikke er stoppet, fordi vi nu afventer miljøgruppens resultater. Det har i virkeligheden gennem mange, mange år været en fortløbende proces, som arbejdsmarkedets hovedorganisationer er aktivt engageret i, og hvor man gør en ganske betydelig indsats. Jeg ved, at der allerede er opnået enighed mellem organisationerne om en lang række punkter med sigte på samarbejdning af de tre arbejderbeskyttelseslove, som igennem nogen tid har været i gang. Jeg regner med, at der meget snart vil foreligge et resultat, som kan danne grundlag for et sammenhængende lovudkast, men at der også vil foreligge forslag om ændringer og forbedringer, som, så snart mulighederne foreligger, vil blive fremsat her i tinget. Lad mig bare til slut sige, at det er klart, at jeg også vil lade SF's synspunkter, som de er kommet til udtryk i det foreliggende forslag, indgå i de videre overvejelser.

Marichen Nielsen: Trivselsproblemerne er i fokus. Mennesket er sat i centrum, også når det drejer sig om mennesket som arbejdskraft. Effektivitet og produktion stilles over for klima og miljø, og tingene er genstand for en vældig offentlig debat. Arbejderbeskyttelse, arbejdsmiljø og arbejdsklima snakker mange om, færre gør måske noget ved dem. Nu vil SF så gøre noget ved det. Det har socialdemokratiet villet længe. Jævnfør det, ministeren allerede har sagt, er man jo også i lovgivningsarbejdet fortsat i gang med disse ting.

Siden arbejderbeskyttelsesloven blev vedtaget i 1954, er der i arbejdslivet sket store ændringer. Strukturomlægninger og rationalisering er foretaget. Nye produkter og stoffer samt nye maskiner er kommet på markedet, og menneskets arbejdsvilkår er påvirket af ændrede lønsystemer, af ændret arbejdstid og af det arbejdspress, som den enkelte er underlagt. Den stigning, der i årenes løb er sket i levestandarden, er kun i begrænset omfang ledsaget af forbedringer på arbejdspladserne, og det må konstateres, at de tab, som ulykker, erhvervs sygdomme og dårligt miljø er årsag til, ikke blot belaster den enkelte arbejdstager, men i høj grad rammer virksomheder og samfundet som helhed.

Derfor må alle gode kræfter være interesseret i, at problemerne omkring arbejderbeskyttelsen løses bedst muligt. Både offentlige myndigheder, organisationer, virksomheder og de enkelte arbejdstagere ude på arbejdspladserne må medvirke, både når det drejer sig om analysering, og når det drejer sig om problemernes løsning.

De tanker, der ligger bag SFs forslag til folketingsbeslutning om ændring af arbejderbeskyttelseslovgivningen, kan vi som socialdemokrater også tilslutte os. Vi ved, at arbejdsmarkedets organisationer også her lægger op til debat. Jeg kan pege på den lille pjece, som DASF har lavet om et nyt og bedre arbejdsmiljø; den er et vægtigt indlæg i debatten, som SF også har læst meget grundigt. Vi kan også i socialdemokratiet erkende, at loven af 1954 og senere tilkomne tilføjelser og ændringer ikke er tilstrækkelige, og vi erkender også nødvendigheden af ændring i hele problematikken omkring arbejderbeskyttelsen og den lovgivning, der må følge deraf. Ved en sådan revision må

man i højere grad lade fornyelsen være betinget af vor tids hensyn til mennesket.

Ministeren gav i sit indlæg en redegørelse for, hvordan man allerede på mange områder er i gang, dels ved opfølgning og ajourføring, dels ved overvågning; et område, som arbejdsmarkedets hovedorganisationer også er stærkt engageret i. Til arbejderbeskyttelsesfonden er der i indeværende finansår bevilget ekstra tilskud på 3 mill. kr. til oplysningsvirksomhed, et tilskud, som også forventes ydet i de to følgende finansår. Der er også tilslutning fra bevillende myndigheder til en forøgelse af antallet af medarbejdere ved arbejdstilsynet.

Endvidere er der nedsat arbejdsgruppen om arbejdsmiljø og arbejdstilsyn til at gennemarbejde alle de forhold, der her er tale om, og vi håber, at vi i løbet af 1973 kan lægge et materiale frem fra denne gruppe, som kan vurderes af alle parter, arbejdspladsernes folk, organisationernes folk og folketingets medlemmer. Det er jo et omfattende stof og et meget omfangsrigt materiale, som må bearbejdes. Det fremgår af den lille pjece fra Arbejdsmandsforbundet, hvor omfattende et materiale den nuværende lov indeholder. Alene, hvor det drejer sig om arbejderbeskyttelsesloven for industrien, gælder foruden 78 paragraffer 22 regulativer, 17 cirkulærer, 149 bekendtgørelser, 28 nummererede skrivelser og 34 unummerede skrivelser. En direkte lovrevision måtte tage sit udgangspunkt i disse omfattende stofmængder og alt det, der på godt og ondt er knyttet hertil. Det ville tage lang tid og mange kræfter, og det ville påbyde et kommissionsarbejde, hvor alle interessegrupper så skulle deltage.

Det er et spørgsmål, om vi har tid til at vente på hele dette store og omfattende arbejde. Derfor mener jeg, at vi i første omgang må sætte vores lid til det, den snævre arbejdsgruppe nu kommer med som resultat af det arbejde, den er i gang med. Det må være rimeligt at give den tid til at få tingene færdiggjort. Når resultaterne så fremkommer, kan vi tage stilling til, hvordan disse kan bruges, til lovgivningsarbejde, til aftaler mellem parterne eller på anden vis.

I det udvalgsarbejde, som vi nu her i tinget skal i gang med, kan vi måske få at vide, hvor langt man er i miljøgruppen; hvis

[Marichen Nielsen.]

vi kunne være med til gennem et udvalgsarbejde at fremskynde gruppens arbejde, vil jeg gerne medvirke hertil, det giver socialdemokratiet tilsagn om.

Simonsen: Spørgsmålet om sikkerheden på arbejdspladsen har gennem det sidste års tid præget sindene stærkere end normalt. Debatten om arbejderbeskyttelsesloven som helhed var jo indtil dette tidspunkt, bl. a. også her i tinget, nøjagtig lige så uinspirende og teknisk, som selve titlen på loven antyder. At sikkerheden på arbejdspladsen nu har påkaldt sig en større politisk interesse, kan vi kun hilse med glæde, vel at mærke så længe debatten har til formål at fremme den størst mulige sikkerhed for den enkelte medarbejder under udførelsen af hans job.

Desværre må vi nok konstatere, at debatten ind imellem i højere grad forfølger specielle politiske formål, hvad dette forslag, som SF her har fremsat, måske også på nogle punkter bærer en lille smule præg af. Vi har alle sammen fuld forståelse for, at socialistisk folkeparti nu skal føre en mere arbejdspladsbetonet politik. Jeg er ked af at måtte sige ved denne lejlighed, at jeg synes, en række af disse punkter, som opregnes i forslaget, måske er væsentligt mere akademisk betonedede, end de i og for sig er realitetsbetonedede i forhold til problemerne, som de i virkeligheden eksisterer ude omkring på arbejdspladserne.

Der har jo, hvad arbejderbeskyttelseslovgivningen angår, været præcedens for, at lovforslag blev fremsat på grundlag af ideer, som der var opnået enighed om i arbejdsrådet, hvor arbejdsmarkedets hovedorganisationer er repræsenteret. Man kan selvfølgelig ind imellem sige, at der her er tale om et stift system, men jeg tror alligevel, vi må konstatere, at såfremt parterne på begge sider bakker op om et forslag, så er der også en større sandsynlighed for, at tingene kommer til at fungere i praksis, fremfor at man i for stor udstrækning påtvinger løsninger, som der ikke er tilstrækkelig grobund for at få gennemført.

Jeg mener, at med den sidste revision, som blev gennemført under den tidligere regering i 1971, nåede man en væsentlig forbedring, idet man, om man så må sige, fik

hele spørgsmålet ud på arbejdspladsen i form af sikkerhedsrepræsentanter og opbygning af sikkerhedsudvalg. Jeg mener, det er et meget væsentligt fremskridt og giver en mulighed for også på dette område at opbygge nærdemokratiet. Hvis ikke parterne på den enkelte arbejdsplads virkelig gør noget ud af at få disse ting til at fungere, så tror jeg i og for sig ikke, vi når så farlig langt. Det hele må bygge på, at der er enighed mellem parterne, og at det er parterne ude omkring på arbejdspladserne, der i størst mulig udstrækning søger at få tingene til at fungere.

SF kræver nu i sit forslag større kontrol, og man kræver ansvaret fuldt og helt placeret hos arbejdsgiveren. Jeg vil gerne fastslå i den forbindelse, at vi kan indføre nok så megen kontrol på dette område, vi kan opstille nok så mange krav om placering af ansvaret hos den ene part, og vi kan gennemføre nok så mange bødepålæg og nok så høje bøder, men hvis ikke der er et fælles ansvar blandt de forskellige parter på virksomheden, så hjælper alle disse ting efter min opfattelse overhovedet ikke.

Der er måske grund til, når man kommer ind på spørgsmålet om ansvaret hos begge parter, at drage en sammenligning til trafik-sikkerhedsproblemerne. Hvis ikke bilister og cyklistere og fodgængere hver især kender deres ansvarsforhold over for hinanden, ja, så er det, at ulykkerne opstår. Hvis ikke man indretter sig på hinanden og hver især tager bestik af, hvilke farer der er ved denne eller hin situation, så er det, at ulykken sker. Det hjælper ikke at placere ansvaret hos politiet, og det hjælper heller ikke at tre-doble politiet i så henseende, for vi kan nu engang ikke ligge og våge over hver eneste borgers færden hver eneste time i løbet af dagen.

Det er givet, at vi kan finde virksomheder, hvor disse foranstaltninger, som i dag påbydes i lovgivningen, ikke fungerer, og det er lige så givet, at vi kan finde en række arbejdstagere, som i virkeligheden ikke lever op til det ansvar, som er påbudt i henhold til lovgivningen. Man kan tage konkrete ting som beskyttelsesforanstaltninger i form af handsker, hjelme osv.; går man ud på arbejdspladserne, vil man konstatere, hvor vanskeligt det i virkeligheden er at få disse mennesker til at efterleve de pågæl-

[Simonsen.]

dende regler. Det er efter min mening her, sikkerhedsrepræsentanten og sikkerhedsudvalgene på virksomhederne kommer ind som en væsentlig faktor, der skal sørge for at få disse ting til at fungere.

Vi kan selvfølgelig godt, som der også er antydnet i flere af punkterne i SF's forslag, om jeg så må sige, idiotsikre på dette område, men jeg tror ikke, det er det, det drejer sig om, og det kan jeg heller ikke forestille mig at SF i og for sig regner med. Vi kan bygge pansrede biler for at undgå at få knuste biler, men det vil nok være overdimensionering. Vi kan også bygge gangbroer over samtlige veje for at undgå påkørsel i fodgængerfelter, men det vil også være en overdimensionering af problemet. Der findes en balance også i forholdet til den økonomiske side af sagen, og den kommer vi nu engang ikke uden om. Det er vel nok her, debatten på mange felter antager en mere ideologisk karakter hos visse mennesker i dette samfund.

I forslaget antyder SF selv, at der selvfølgelig er et hensyn at tage til de mange tabte produktionstimer for samfundet, og jeg vil da gerne tage det med ind, at det er i forhold til virksomhederne og dermed i forhold til samfundet, der må skabes en passende balance. Jeg mener, vi er i den heldige situation, at der i og for sig er mulighed for at bygge en bro på disse områder, for der er en meget snæver overensstemmelse mellem en større sikkerhed og den størst mulige effektivitet, hvorunder man undgår ulykker. Der er en sammenhæng mellem disse ting, og jeg tror, begge parter er mere interesseret i det, end visse ideologer i denne debat søger at give det indtryk af.

Der er et par punkter, som jeg specielt skal kommentere, det er spørgsmålet om skifteholdsproblematikken og spørgsmålet om, at alle aflønningssystemer skal godkendes af arbejdstilsynet. Nu er arbejdsministeren jo en meget venlig mand, og han tog i sin meget grundige besvarelse alle punkter op, men man mærkede ligesom i svarene på de to punkter her, om man så må sige, ulven i fåreklæderne, for det blev på en meget pæn måde sagt meget skarpt, at det er urealistisk.

I og for sig er det besynderligt, at man tager denne skifteholdsproblematik frem,

som jeg vel erkender giver en række problemer, når der stadig væk ligger i forslaget som i alle andre forslag på dette område et krav om, at der er mennesker, der skal sørge for, at vi kan få lys om natten, mennesker, der skal køre busserne om natten, mennesker, der skal sørge for, at transportmidlerne fungerer osv. De krav vil vi selv have opfyldt, og så siger vi: de private virksomheder må ikke beskæftige mennesker om natten. Det er dog et overenskomstsspørgsmål, et forhandlingsspørgsmål, som ministeren har nævnt, og jeg synes uanset de problemer, der er i det, at vi må fastslå, at hvis der er nogen mennesker, der vil gå ind under dette system, ja, så må vi også acceptere, at dette system fungerer, når vi alligevel kræver, at det skal fungere på en lang række områder, som i virkeligheden kun har til formål at opfylde vore egne ønsker til tilværelsen.

Med hensyn til aflønningssystemet turde det nok være et meget urealistisk forslag, at det skulle godkendes af arbejdstilsynet. Det var muligt, at forslagsstillerne måske skulle have talt lidt mere med fagbevægelsens folk om, hvad dette ville betyde. Jeg tror ikke, ret mange i fagbevægelsen ville være særlig interesseret i at gennemføre en sådan bestemmelse. Det ville nok også forkludre forhandlingsproblematikken på arbejdsmarkedet ikke så lidt.

Der er enighed om, det er jeg ikke i tvivl om, at arbejdsulykker selvfølgelig skal undgås. Det tror jeg alle også i dette folketing vil være med til at stræbe imod. Jeg tror også, vi stadig væk skal gøre os klart, at vi skal have dette til at hvile på forhandlinger mellem parterne og en stadig udvikling af sikkerhedsrepræsentanternes og sikkerhedsudvalgenes arbejde på virksomhederne. Der skal selvsagt hele tiden ske løbende forbedringer, men vi har da også, de seneste år næsten hvert år, haft arbejderbeskyttelseslovgivningen til revision med henblik på forbedringer. Der skal ikke mindst ske forskning i forbindelse med hele det fysiske miljø, og jeg synes, der er grund til med spænding at afvente de resultater, som ministerens arbejdsmiljøgruppe kommer frem med på et eller andet tidspunkt, for der er selvfølgelig behov for at få denne debat hævet lidt op over de tekniske bestemmelser, som loven, som jeg også har antydnet

[Simonsen.]

tidligere, i allerhøjeste grad bærer præg af. Der skal ligesom noget mere sus over dette, og det tror jeg vi har mulighed for at få, i det øjeblik arbejdsmiljøgruppens resultater kommer frem.

Vi skal bruge mere tid og kræfter på at få sikkerhedsudvalgene til at fungere, og vi skal bruge flere kræfter på oplysning. Jeg kan ikke undlade også her at drage en sammenligning med færdselssikkerhedsproblemerne. Jeg synes, der er grund til at fastslå, at et organ som Rådet for større Færdselssikkerhed har udført et fantastisk arbejde for at få folk til i højere grad at kende deres ansvar, og jeg mener i og for sig, at man på dette område skulle have et organ på lige fod med Rådet for større Færdselssikkerhed, som overtager oplysningsarbejdet, gør det uafhængigt af de ministerielle organer; disse mennesker må have nogle penge at arbejde med, således at begge parter forstår, hvad disse ting egentlig betyder. For det er jo, som fru Marichen Nielsen har nævnt, et område, hvor der findes et hav af love og et hav af cirkulærer og bekendtgørelser og bestemmelser og gud ved hvad, men spørgsmålet er: hvor mange kender disse? Skulle vi ikke først lige prøve at få folk til at forstå, hvilke bestemmelser der egentlig findes i dag? Så tror jeg, vi var nået meget langt. Derfor mener jeg, at oplysningsarbejde er noget af det allermost centrale. Jeg vil gerne gøre mig til talsmand for den tanke, at man går ind på det system, som man har anvendt med succes på færdselssikkerhedens område.

Min konklusion er den, at vi i og for sig ikke finder ret mange punkter i SF's forslag, som fremmer det ønskede formål: at sikre arbejdsforholdene for den enkelte på arbejdspladsen i højere grad, end tilfældet er i dag. Men til gengæld er vi fra vores side altid parat til at drøfte bestræbelser, som kan være med til at bedre det fysiske klima på arbejdspladsen, og som går ud på at skabe større sikkerhed, således at arbejdsulykker, og hvad der bliver resultatet deraf for såvel det enkelte menneske som samfundet, forebygges.

Johan Philipsen: Må jeg generelt sige, at venstre selvfølgelig til enhver tid er parat til at drøfte ændringer i arbejderbeskyttelseslo-

ven, og vi er enige i de synspunkter, som den socialdemokratiske ordfører gav udtryk for. Det emne er så kompliceret, at vi selvfølgelig, uanset hvordan det går, som vi har gjort det i 1968 og i 1971, også fremover vil drøfte ændringer af enkeltheder i arbejderbeskyttelsesloven. Den løsning, som måske nogen tænker sig: at hele komplekset skulle tages op til ændring på én gang, ville efter min opfattelse få den virkning, at så standser al fremgangen, i hvert fald indtil videre, for det vil nok tage et par vintre eller så at få det gjort. Min erfaring med patentlovene i venlig erindring i den henseende.

Jeg vil gøre det måske utraditionelle at blande mig i den venlige strid imellem SF og socialdemokratiet ved at sige, at jeg mener at have kendskab nok til den nuværende arbejdsminister til at fastslå, at det bliver vanskeligt at påstå, at han ikke har forstand på dette område, det bliver endnu mere vanskeligt at fastslå, at han ikke interesserer sig for disse forhold, og jeg kan vanskeligt tænke mig, at ministeren i sin korte embedstid i denne periode har forsømt noget på dette område, men hvis jeg har taget fejl, så beder jeg om at få det oplyst. Det være sagt med det formål, som jeg gerne vil afslutte med: dette område er lidet egnet til agitation, hvis det er meningen, at vi skal nå resultater.

De ændringer, vi gennemførte i 1968 og 1971, var i hovedsagen to. For det første havde vi før den situation, at den juridisk ansvarlige og ham, der fik bøderne, var den egentlige arbejdsgiver. Vi kom frem til, at også flere, der handler på arbejdsgivernes vegne og i realiteten kender de enkelte forhold, kan drages til ansvar. Det anså jeg for en væsentlig fordel, for vi kender jo alle en lang række sager, hvor arbejdsgivere blev dømt for forhold, som de ingen juridisk chance havde for at kende til; det må selvfølgelig være dem, der leder arbejdsprocesserne, der skal have det egentlige ansvar, ud fra den moderne devise, at man skal skubbe ansvaret så langt ned i virksomhederne, som det lader sig gøre.

Den anden hovedændring gik ud på, at vi inddrog arbejdspladsernes egne folk i arbejdet med at gøre sikkerheden så stor som muligt. Det er min opfattelse, at vi skal køre videre ad de to linjer: så sikre forhold, så

[Johan Philipsen.]

sikre maskiner, så sikre pladsforhold, og som den anden linje, der er den vanskelige: overholdelse af forskrifterne, som hr. Simonsen har nævnt. Jeg har i årevis fået en meget håndfast belæring om, at skilte, der står „fabriktilsynet“ på; dem ser man næppe i det daglige arbejde. Skilte, der bærer navnet på en af ens egne kammerater, en af dem; man spiser frokost sammen med, dem respekterer man derimod; det vender jeg tilbage til til allersidst. Det er i alt fald, hvis det står til mig, meningen, at vi skal trænge langt ud på arbejdspladserne med ansvaret, og så skal arbejdsgiverne selvfølgelig beholde ansvaret for, at forholdene i øvrigt er i orden, at bevillingerne er til stede osv.

Forslaget fra SF går halvvejs ud fra den påstand, at arbejdsgiverne tjener penge på manglende sikkerhed; det er i hvert fald ikke rigtigt, det beror på totalt ukendskab til de faktiske forhold.

Må jeg føje til, at det er for billigt efter min opfattelse at forsøge at løse det spørgsmål ved hjælp af mere tilsyn. Jeg har da intet imod, sådan som arbejdsministeren har nævnt det, at arbejdstilsynet får et større personale, men tilsyn som en hovedlinje i dette spørgsmål løser i hvert fald ikke problemerne; den vej, vi skal gå, er i højere grad fremover at få den enkelte til at forstå, at han ikke alene har ansvaret for sin egen sikkerhed, men også har ansvaret for sine arbejdskammeraters sikkerhed. Det burde være et stående emne for alle samarbejds-møder i virksomhederne, hvad man kan gøre for at få bedre sikkerhed på pladserne.

Med hensyn til lønsystemer skal jeg henholde mig til det svar, som arbejdsministeren gav, og som hr. Simonsen uddybede. Vi kan jo føre agitation imod hinanden, som det svagt og indirekte fremgår af SF's forslag, men en løsning af dette problem kræver et sejt og pragmatisk arbejde, der først og fremmest må have til formål at bekæmpe den i os alle boende tendens til, at vanen sløver opmærksomheden og fremmer ligegyldigheden. Jeg er for så vidt enig i, at vi kunne trænge til en bedre statistik; men hvis man ellers læser statistikken, så fremgår det med al tydelighed, at det såmænd ikke er på de farligste områder, de farligste vejkruds, at ulykkerne sker; de sker, når noget danner vane, og så én i sjakket i et

øjeblik ikke har opmærksomheden henvendt på det, han i grunden burde passe.

Venstre er parat til ændringer til enhver tid. Jeg beder om, at man undlader at drive agitation på dette område, men at vi hjælper hinanden med det, der måske er det sværeste: at ændre de vaner, vi hver for sig er så tilbøjelige til at tillægge os i vor egen hverdag. Det er jo rigtigt, det har strejft min tanke ligesom hr. Simonsens, at det er ikke dem, der bygger bilerne, der er hovedårsagen til ulykkerne; det er dem, der bruger dem.

Må jeg afslutte med lidt utraditionelt fra folketingets talerstol at citere de afslutningsord, jeg hvert år bruger, når højspændingsværket i Åbenrå har personalefest, hvor jeg siger til kæresterne og konerne og pigerne: sørg nu for, at jeres mænd passer godt på sig selv og på deres kolleger, og husk at minde dem om det ved passende lejligheder hver eneste uge. For det er dér, tampen brænder. Arbejdsministeren er bekendt med, at vi er villige til at diskutere alle fornuftige bestemmelser, der lader sig administrere på en fornuftig facon, og vi søger hjælp på hovedområdet: bekæmpelsen af ligegyldighed.

Erik Hansen: Da mit partis ordfører i disse sager ikke kan være til stede i folketinget i dag, skal jeg på hans vegne og på det radikale venstres vegne knytte nogle bemærkninger til det fremsatte forslag til folketingsbeslutning.

Allerførst vil jeg sige, at forslaget har jo fået lidt omtale inden debatten i dag. Da vi i sidste weekend læste aviser, kunne vi få en følelse af, at der var da nogle ting, som man ligesom gjorde til mærkesager inden for socialistisk folkeparti. Jeg har også opfattelsen af, at netop denne sag om arbejderbeskyttelseslovgivningen var et af de spørgsmål, man inden for SF ville tage op som en af de stærke mærkesager, hvor man ikke ville være tilfreds med at være en slags alternativ; men ville være det førende parti. Jeg forstod også, at ordføreren for forslagsstillerne, hr. Frandsen, var den, der på SF's kongres ligesom bar denne sag, og jeg forstod også, at hans stærke placering i hovedbestyrelsen har en baggrund i denne sag.

Men nu vel, nu har vi den altså her. Arbejderbeskyttelseslovgivningen er jo ikke en af

[Erik Hansén.]

de sager, vi sjældent beskæftiger os med her i folketinget. Inden for de seneste år har vi næsten hvert år haft denne lovgivning til behandling her i tinget og også gennemført betydelige forbedringer og ændringer. Jeg tænker her på det, der skete i løbet af 1967, 1968 og 1969 og sluttede i 1971, hvor der virkelig skete betydelige forbedringer.

Arbejdsministeren har nævnt spørgsmålet om at få flere midler i arbejderbeskyttelsesfonden. Jeg mindes for ganske nylig, at vi under bearbejdningen i finansudvalget af det nye finanslovsforslag også havde problemet fremme om de midler, som skulle stilles til rådighed for fonden, og jeg er opmærksom på, at der blev stillet betydelige yderligere midler til rådighed for arbejderbeskyttelseslovgivningen.

Nu er der som oplyst af ministeren nedsat en arbejdsgruppe, som tager sig af disse problemer, miljøet og mange af de ting, som hænger sammen hermed. Men jeg vil dog gerne pege på, at noget af det væsentligste i denne forbindelse nok er ligesom at få det bragt ud og få det bragt ned på gulvet. Andre har været inde på det. Jeg vil gerne nævne den række af tv-udsendelser, som i en periode behandlede arbejderbeskyttelses-spørgsmål, og hvor man havde en figur, som ofte kom galt af sted: hr. Godtnok. Jeg tror, at på langt de fleste, som fulgte disse udsendelser, gjorde netop denne figur et stærkt indtryk med de problemer, han kom ud for. Man forsøgte her at bruge fjernsynet i en ganske bestemt sags tjeneste, at her var noget, der var meget nyttigt. Jeg synes, det var et godt initiativ, som her blev taget.

Af de enkelte problemer, som er rejst i forslaget til folketingsbeslutning, dels i selve teksten og dels i bemærkningerne til forslaget, vil jeg gerne trække én ting frem, nemlig spørgsmålet om forskningen og spørgsmålet om det, der er peget på i punkt 7, nye kemiske midler, materialer, maskiner osv. Vi står meget ofte i erhvervslivet over for det problem, at der kommer nye maskiner ind, der kommer nye produktionsmetoder,

der sker en ændring af de stoffer, som bruges, der kommer andre kemiske sammensætninger frem osv., og jeg tror nok, der her er behov for, at man følger problemerne meget opmærksomt. Der er ikke tale om en fundamental ændring, for man er naturligvis inde på disse ting, men jeg tror, det er væsentligt for trygheden i forbindelse med den stilling, man tager til nye produktionssystemer og nye materialer, at man har en vis sikkerhed for, at der har været en forudgående forskning og bearbejdning af disse stoffer, inden de er gået ind i produktionen. Men i punkt 7 har man stillet det så drastisk op, at man har sagt: disse nye midler og maskiner må ikke tages i anvendelse, inden man har sikkerhed for, at de ikke kan medføre osv. osv. Hvem tør i grunden i så fald træffe beslutning om, at nye maskiner, nye stoffer må tages i anvendelse? Jeg tror, det bliver umådelig svært, for ingen kan jo garantere, at der ikke undervejs kan opstå et eller andet faremoment, som man ikke på forhånd havde haft mulighed for at undersøge til bunds. Men jeg tror, som jeg nævnte her, at forskningen, netop når det drejer sig om disse ting, burde have en vældig fortrinsstilling fremfor måske andre aktiviteter.

En anden ting, som jeg gerne vil trække frem, er tonen i forslaget til folketingsbeslutning. Den virker på mig meget rigoristisk. Her vil jeg give den socialdemokratiske ordfører ret. Jeg tror sådan set ikke, man løser problemet ved at pege på, at nu skal der gennemføres flere bestemmelser, nu skal der udstedes flere cirkulærer, nu skal der sendes mere ud — alle disse bestemmelser, som nok ikke læses, og som det er ganske umuligt at have present. Jeg tror, det er mere væsentligt, om man kan slå på det, som må være det centrale i sikkerhedsbe-stræbelserne, samarbejdet om at undgå de forskellige ulykker. Jeg tror, formålet på en lang række områder fremmes bedre ved at udbygge samarbejdet, ved at gøre opmærksom på problemerne fremfor ved udsendelse af cirkulærer og ved at øge tilsynet, så det måske virker imod hensigten.

[Erik Hansen.]

Jeg tror også, at selve klimaet, selve miljøet på arbejdspladsen er meget væsentligt for sikkerheden. Det er ganske givet, at hvor der eksisterer et dårligt arbejdsklima, som påvirker den enkelte rent psykisk, får det også en virkning m. h. t. risikoen for at komme ud for ulykkestilfælde, altså komme ud for en fysisk skade. Derfor vil jeg gerne give udtryk for, at jeg synes, det er rigtigt, at man i denne arbejdsgruppe, som man har nedsat, i allerhøjeste grad også kigger på miljøet på arbejdspladsen. Jeg tror, det har en nøje sammenhæng med de bestræbelser, der her skal udfoldes.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at disse problemer er det radikale venstre meget gerne med til at drøfte, også med til at arbejde videre på, og jeg tror, der er mange ting, som bør ændres i lovgivningen. Nu sidder der altså en arbejdsgruppe. Disse ting skal tages op, og vi vil gerne være med til at arbejde med problemerne allerede på nuværende tidspunkt, men jeg tror, det afgørende må blive, at man afventer det, som kommer fra den miljøgruppe, som i øjeblikket arbejder. Vi har sympati for mange af de tanker, som er fremført her, vi tror, det er nyttigt at drøfte disse ting, og vi vil gerne være med i et udvalgsarbejde, men alene det forhold, at forslaget er fremsat på nuværende tidspunkt, siger jo et og andet om, at her drejer det sig om et forslag, som skal frem — det er jo det, man på godt dansk kalder et paradedorslag, og de skal jo også have, skal vi sige en vis opmærksomhed.

Ordføreren for forslagsstillerne (Frandsen): Fra den socialdemokratiske ordfører og også delvis fra den radikale ordfører og fra ministerens side kom der en hel del venlighed til udtryk over for forslaget, mens der fra venstres og konservatives ordførere nok var venlighed over for, at man skulle løse de problemer, der lå på arbejdspladserne med hensyn til arbejdssikkerhed, men med hensyn til det forslag, der foreligger, var der ikke så megen venlighed. Men det er jo heller ikke venlighed, vi ændrer arbejderbeskyttelseslovgivningen med, det er sådan set gennem den konkrete handling, og så må vi senere se på, hvor langt vi kan nå dér.

Det er blevet fremhævet fra nogle sider, at der er tale om et paradedorslag, og at

man ikke må bruge den slags problemer, som ligger i arbejderbeskyttelseslovgivningen, til agitation. Hertil må vi sige for det første, at når vi fremsætter forslaget på nuværende tidspunkt, skyldes det bl. a., at vi ikke har nået at blive færdige med det arbejde, som vi var i gang med i vinterens løb, inden den 15. marts. Når vi alligevel har fremsat forslaget, er det altså ud fra den betragtning, at de tanker, som ligger i forslaget, og de tanker, som i øvrigt rører sig ude omkring på arbejdspladserne, skal indgå i den debat, der skal foregå bl. a. i folketinget, og at det kan smitte af på det arbejde, der foregår i det udvalg, som er nedsat under arbejdsministeriet.

Når der berøres fra, jeg tror, det var hr. Simonsens side, at der var ideologi i forslaget, så giver jeg fuldstændig ret i, at det er der selvfølgelig tale om, fordi vi mener, der i mange henseender er tale om et modsætningsforhold mellem på den ene side arbejderens sikkerhed og på den anden side arbejdsgivernes økonomiske interesser, og det mener jeg vi også har set eksempler på i den tid, arbejderbeskyttelseslovgivningen har eksisteret. Hvis man spørger ude omkring på arbejdspladserne de mennesker, som har været i berøring med det direkte, så får man i hvert fald tydeligt det svar, at de ikke føler, at arbejdsgiverens interesser er de samme som arbejderens. Derfor er det altså helt oplagt, at der er tale om en vis ideologi, og der er tale om et ideologisk modsætningsforhold formentlig mellem på den ene side det, som SF står for, og på den anden side det, som det konservative folkeparti står for.

Det har også været inde i debatten, at man skulle henvise en del af de ting, som ligger her, til organisationerne, og at man altså også skulle vente på det udvalg, som arbejder. Det, vi har gjort, er ikke i så høj grad, at vi har talt med organisationsfolk; det er folk ude på arbejdspladserne, vi i særlig grad har haft kontakt med. Vi har selvfølgelig også haft berøring med en del mennesker, som er i organisationerne, men altså først og fremmest med folk på arbejdspladserne. Det er tit en svaghed, når man forhandler arbejderbeskyttelseslovgivning, at det er de mennesker, som ikke i øjeblikket er direkte berørt af arbejderbeskyttelseslovgivningen og ikke kender forholdene direk-

[Frandsen.]

te, man spørger. Det er altså en lidt anden indstilling, vi har til den slags ting, og det er måske også derfor, vi kommer til et noget andet resultat, end man eventuelt kommer til i arbejdsministeriet.

Med hensyn til det udvalg, der er nedsat, vil jeg godt sige, at vi ikke synes, udvalget har en sammensætning, som er for os særlig betryggende. Det er på den ene side visse forskere fra den tekniske højskole, det er en enkelt fra socialforskningsinstituttet, og det er nogle mennesker fra arbejdstilsynet, men derimod ser man ikke nogen af de mennesker, som har en direkte berøring med arbejdspladserne. Efter det notat, jeg har fået — og jeg regner med, det er gældende for udvalgets sammensætning — er der altså ikke nogen fra arbejdspladserne i udvalget. Derfor mener jeg, at der er stor fare for, at det, udvalget når frem til, ikke er det, som arbejderne ønsker, og hvis vi skal have en arbejderbeskyttelseslov, må det simpelt hen være arbejderne interesser, der skal tilgodeses; der kan næsten ikke tilgodeses andre interesser.

Med hensyn til udvalgets arbejde er vi også meget betænkelige ved, at det kan vare alt for lang tid, inden udvalget kommer med noget; derfor er det nødvendigt, at vi så vidt muligt får udvalgets arbejde fremskynnet, men jeg mener altså også, at vi kan ikke regne med, at udvalget kan nå frem til et resultat, som i fornøden grad kan tilgodeses arbejderne interesser.

Dernæst vil jeg gå over til nogle af de enkelte punkter, som blev berørt fra ministerens side og også fra nogle af ordførernes side. Med hensyn til arbejdstilsynets personale er det selvfølgelig glædeligt, som jeg ved ministeren også tidligere har berørt, at man vil udvide antallet, og at man også vil søge at få f. eks. folk fra arbejdspladserne ind, men jeg kan sige, at med hensyn til de uanmeldte kontrolbesøg har vi fra arbejdstilsynets leder, hr. Drachmann, ord for, at man ikke har haft tid til i så høj grad som tidligere at anvende de uanmeldte kontrolbesøg, og at man sådan set i arbejdstilsynet i højere grad er gået over til at virke som en slags serviceorgan i modsætning til en slags politiorgan, som det måske nok i højere grad var førhen.

Hvad angår sikkerhedsrepræsentanterne,

er det, som for os er væsentligst, dette, at man får sikkerhedsrepræsentanterne placeret på en måde, så de er mindst lige så sikret på arbejdspladsen, som tillidsmændene er i dag; vel er tillidsmændene ikke i alle situationer helt sikret, og derfor er det nødvendigt at sige, at de skal være mindst lige så sikret som tillidsmændene, sådan at der kun bliver tale om, at de vælges af arbejderne, og at de alene kan afskediges af arbejderne og overhovedet ikke kan afskediges af virksomheden, for ellers vil det være umuligt for arbejdspladsernes egne folk, altså sikkerhedsrepræsentanterne, at udføre den funktion, som de skal udføre, i tilstrækkelig grad til fordel for arbejderne.

Der er flere, der har været inde på spørgsmålet om straf: at det ikke vil være særlig hensigtsmæssigt at udvide straffebestemmelserne, og at det ikke er via straf, man gavner muligheden for at få sikkerhed på arbejdspladsen. Der må jeg henvide bl. a. til, at vi på andre områder har øget straffen inden for de senere år. Det drejer sig bl. a. om færdselsforseelser, og det drejer sig også om skatteunddragelse. Med hensyn til det sidste har vi så sent som i denne samling forhøjet strafferammen; man er altså inden for visse områder villig til at øge strafferammen ud fra den betragtning, at det har en generalpræventiv virkning, og vi mener selvfølgelig, det er betænkeligt, at man er nødt til at gøre det, men vi mener bare, det er en nødvendig ting, for at det kan lade sig gøre at få sikkerhed på arbejdspladsen. Det er selvfølgelig rigtigt, at de arbejdere, som er ramt af ulykken, gavnnes ikke bagefter, men det er jo også meningen med netop den slags straffe, at de skal have en generalpræventiv virkning.

Endvidere er der spørgsmålet om de bestemmelser i den nugældende lovgivning, som har en særlig, skal vi sige vag formulering; nogle af bestemmelserne har en formulering, som medfører, at man i højere grad vil tage hensyn til arbejdsgivernes interesser, til virksomhedens tarv, fremfor til arbejderne tarv. Det drejer sig i særlig grad om de paragraffer, der findes vedrørende sundheds- og velfærdsforanstaltninger. Der er der en række formuleringer, som for det første er vage, men samtidig er sådan udformet, at de kun kan komme i anvendelse, såfremt det ikke rammer virksomheden;

[Frandsen.]

f. eks. står der i § 13, stk. 15, vedrørende luftfornylelse:

„Der skal på hensigtsmæssig måde så tilfredsstillende, som skyldigt hensyn til virksomhedens tarv tillader det,“

osv., og det hedder videre i andre paragrafer, at gifte og eksplosive luftarter skal fjernes så vidt muligt — igen af hensyn til, om virksomheden kan tåle det, og det samme gælder med hensyn til farlige stoffer og giftstoffer: de må også fjernes, såfremt det kan ske uden uforholdsmæssig ulempe for virksomheden — altså igen en særlig hensyntagen til virksomheden. Det vil altså sige, at man, selv med de erfaringer, man har på arbejdspladserne, ikke har været i stand til virkelig at gribe ind over for de ting, fordi man altid kan henvise til, at i loven står der, at det kun må gøres, hvis virksomheden ikke i særlig grad rammes.

I det hele taget må man sige, at loven er præget af en række vage formuleringer, som medfører, at arbejderne ikke kan stå med loven og med de bestemmelser, som gælder, i hånden og sige, at de og de ting er vi nødt til at få gennemført af hensyn til vor sikkerhed, fordi man netop må sige, at loven i alt for stor udstrækning kan fortolkes.

Med hensyn til problemet vedrørende lægetilsyn og specielt med hensyn til, om man kan få arbejdslægerne placeret på en måde, som adskiller sig fra den nuværende, således at arbejdslægerne får visse funktioner, som svarer til den, familielægen har i dag, er vi fuldt ud klar over, at vi dér går ind i noget, som vi sådan set ikke kan klare alene via en arbejderbeskyttelseslovgivning, idet man griber ind over for de synspunkter, som gælder fra lægernes side. Jeg mener altså bare, det er meget vigtigt, at vi får fremhævet, at arbejdslægerne skal have en så central placering, og at de er nødt til at kunne udføre alle de funktioner, som en læge skal udføre, og at man ikke blot er nødt til at henvise til en anden læge i anden omgang.

Jeg skal lige komme ind på nogle af de sidste punkter, inden min taletid er udløbet. Det drejer sig bl. a. om punkt 7 i forslaget, hvor man har været inde på, at det ikke kan lade sig gøre at gennemføre noget så rigoristisk som det her foreslåede. Dér vil jeg sige, at det, som netop har været problemet, er,

at man tillader en række materialer og midler at komme på markedet; bagefter sker der en række ulykker og med baggrund i de ulykker forbyder man så stoffet. Man kan nævne som eksempel asbestanvendelsen, der blev forbudt i marts måned i år: der skulle dø 19 mennesker af asbestose fra 1954 til 1970; før forbuddet kom. Det er selvfølgelig udmærket, at forbuddet kommer, men der skal altså en række ulykker til forinden. Man kan også henvise til rapporter som malerrapporten og linoleumsrapporten, der er kommet for nylig: dér var der igen tale om, at man kunne fremvise en række ulykker, som kunne være undgået, hvis man ikke havde haft disse farlige stoffer. Derfor er det altså nødvendigt, at der kommer et forbud, inden stofferne kommer ud på markedet.

Med hensyn til skifteholdsarbejde og med hensyn til de forskellige aflønningssystemer foreligger der jo en række undersøgelser; de viser bl. a., at en række arbejder med skiftehold er sundhedsfarlige; dér vil jeg igen henvise til socialforskningsinstitutets undersøgelse, som tydeligt viser, at skifteholdsarbejdere er udsat for langt større risiko end andre.

Hvad angår aflønningssystemerne, er det specielt nogle stykker, som vi kender, nemlig visse af de produktivitetsfremmende aflønningssystemer, som har haft uheldige virkninger, i særlig grad inden for visse brancher. Man kan f. eks. nævne, at inden for tekstilindustrien og inden for slagteriindustrien har det i særlig grad ramt de mennesker, som arbejder dér, og når man arbejder under disse lønsystemer, medfører det også, at man ikke kan overholde sikkerhedsreglerne. Derfor lægger vi megen vægt på punkt 11 i forslaget om, at arbejderne kommer til at medvirke ved udformning af sikkerhedsreglerne, for erfaringerne har jo netop vist, at det har været umuligt at overholde sikkerhedsreglerne, fordi de ikke er tilpasset de arbejdsforhold, som arbejderne har.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Jeg skal kun gøre et par korte bemærkninger. Først til hr. Simonsen, som sagde, at vi har brug for et særligt organ svarende til Rådet for større Færdselssikkerhed. Jeg er enig i, at det har haft meget stor betydning, og

[Arbejdsministeren.]

det, jeg vil sige heroverfor, er blot, at det har vi, nemlig arbejderbeskyttelsesfonden, som virker på næsten samme måde med uddannelse, plysning, information og mange andre ting; det er netop denne arbejderbeskyttelsesfond, som har fået stillet ekstra 3 mill. kr. til rådighed for det kommende finansår til dette helt afgørende og vigtige forebyggende arbejde. Hr. Erik Hansen var jo også inde på det. Så er der „Godtnok“-filmene i tv og de andre propagandamidler, man har anvendt. Jeg synes, dette er meget vigtigt.

Jeg er enig med hr. Erik Hansen i, at forskning er noget meget afgørende, og jeg vil gerne i denne sammenhæng minde om, at den arbejdsmiljøgruppe, som nu er i fuld gang med arbejdet, agter at afholde 2 konferencer i sommer. På den første konference er det tanken at samle forskere og andre sagkyndige, som ved noget om arbejdsmiljøet, og spørge dem, om de vil hjælpe arbejdsgruppen med at kortlægge forskningen på dette meget store felt, og denne forskning skal omfatte mange områder: psykologi, medicin, teknologi og meget andet; den anden konference gælder vurderingen af den nuværende indsats og ideer om, hvordan det kan gøres bedre i fremtiden, og mange andre ting. Det er meningen, at man vil invitere arbejdspladsernes folk og organisationsfolk og repræsentanter for myndigheder og mange andre for at få et virkeligt ståsted for det videre arbejde.

Når så hr. Frandsen siger, at arbejdsmiljøgruppens sammensætning ikke er tilfredsstillende, synes jeg ærlig talt, det er et temmelig konservativt synspunkt. Forholdet er jo det, at det er helt bevidst, at den er sammensat på den måde, fordi man ikke ønskede de traditionelle interesseorganisationer direkte ind i dette arbejde; de er med som en styringsgruppe og kommer dermed ind i arbejdet. Det, der er meningen, er, at vi skal have nye øjne til at se på disse ting, vi skal have nye synspunkter frem, og vi skal have nye perspektiver ind i arbejdet omkring arbejderbeskyttelsen og miljøet på arbejdspladserne. Og gruppens resultater bliver jo også et debatoplæg til arbejdspladserne, hvor arbejdspladsernes folk i høj grad får mulighed for at gå med ind i en vurdering af det, man når frem til. Det skal altså

ikke bare være en traditionel teknisk revision af loven. Det skal være nye perspektiver; vi skal have en arbejderbeskyttelseslovgivning med indbygget fremtid i. Det er det, der er hensigten.

Ordføreren for forslagsstillerne (Frandsen): Til det, arbejdsministeren sagde vedrørende arbejdsgruppens sammensætning, vil jeg gerne sige, at det, vi lægger vægt på, er sådan set ikke, at det var organisationerne, der var repræsenteret, men at det f. eks. var folk, som gjorde en aktiv indsats som sikkerhedsrepræsentanter på arbejdspladserne og konkret vidste, hvordan forholdene var ude på arbejdspladserne. Det, vi har tænkt på ved udarbejdelsen af vort forslag, hvor vi har stillet en række principper op, er netop, at det gjaldt om at høre, hvad det er, som har interesse ude på arbejdspladserne hos folk, der arbejder derude. Det hjælper sådan set ikke ret meget, at man får organisationerne med ind i billedet, fordi de mennesker jo heller ikke har nogen direkte berøring med det, der ønskes ude på arbejdspladserne. Det, vi havde kunnet ønske, var, at man havde fået en sammensætning, som i højere grad tilgodeså det, som var arbejdspladsernes interesser, og det mener vi kunne opnås med folk, som havde været derude på arbejdspladserne, f. eks. sikkerhedsrepræsentanterne. Det, vi dér har været betænkelige ved, er, at nu kommer der et oplæg fra denne gruppe, som ligesom kommer til at pege i en retning, der ikke kan være tilfredsstillende med henblik på det, som er arbejderernes interesser.

Jeg vil godt lige berøre noget, som var med inde i billedet i første omgang, nemlig spørgsmålet om statistikken; det er i høj grad betænkeligt, at der findes en række statistikker, nemlig ulykkesforsikringens og arbejdstilsynets, hvor man arbejder på forskelligt grundlag og derfor selvfølgelig får forskellige resultater frem. Men vi har overhovedet ikke nogen statistik, som præcist kan sige os, hvor mange arbejdsulykker der sker på arbejdspladserne, og heller ikke, hvilke arbejdspladser der i særlig grad er de farlige arbejdspladser, forstået på den måde, at det eventuelt kan være, at der er visse arbejdsgivere, som i særlig grad ikke overholder bestemmelserne.

Til allersidst vil jeg godt lige spørge ar-

[Frandsen.]

bejdsministeren, hvornår han forventer, at resultatet fra denne arbejdsgruppe kommer, og hvornår man så bagefter kan forvente, at regeringen kommer med et forslag til lov om ændring af arbejderbeskyttelsesloven.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Som jeg sagde i mit første indlæg, er det meget omfattende, meget vigtige problemer, vi her er stillet over for, forhold, som kræver meget grundige undersøgelser, hvis vi skal lave noget, der kan holde, og noget, der, som jeg sagde det før, virkelig er perspektiv i. Derfor tror jeg ikke, det tjener noget nyttigt formål at jasje dette arbejde igennem. Jeg håber og tror på, at man kan blive færdig i løbet af 1973, men det udelukker ikke, at der kan komme forslag om ændringer og forbedringer før den tid.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Frandsen): Det forslag, vi er kommet med, er heller ikke på nogen måde udtryk for, at vi vil jasje noget som helst igennem. Men så længe man venter med at gennemføre ændringer af den nuværende arbejderbeskyttelseslovgivning, må vi altså se i øjnene, at der sker en række ulykker, som eventuelt kunne være undgået, hvis vi havde haft en anden arbejderbeskyttelseslov.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Jeg vil bare gerne sige, at den omstændighed, at der ikke sker lovrevisioner hvert halve år, er ikke ensbetydende med, at der ikke sker ændringer og forbedringer. Der er et permanent arbejde i gang med nye regulativer og forhandlinger mellem organisationer, hvor også arbejdspladsernes folk er med, hele tiden tagende sigte på at forbedre denne lovgivning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlem-

mer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et fond til finansiering af særlige sikkerhedspolitiske initiativer [af K. Helveg Petersen m. fl.].

Valgt blev: *Jørgen Peder Hansen, Alsing Andersen, Poul Dalsager, Frode Jakobsen, Orla Møller, Preben Steen Nielsen, Søgaard, Gert Petersen, Poul Dam, Lowzow, Gerda Møller, Knud Østergaard, Per Federspiel, Arne Christiansen, Kristen Østergaard, K. Helveg Petersen og Skovmand.*

Første næstformand (Grete Hækkerup): Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Juul-Madsen har meddelt mig, at han ønsker til økonomi- og budgetministeren at stille følgende spørgsmål:

„Har ministeren fremsat den udtalelse om en forringelse af parcelhusejernes skattemæssige stilling, som gengives i maj-nummeret af bladet Boligen, der udgives af Fællesorganisationen af almennyttige danske Boligselskaber, og i bekræftende fald, hvilke konkrete foranstaltninger havde ministeren i tankerne?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes mandag den 8. maj kl. 13.30 med følgende dagsorden:

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om mindstebeholdninger af mineralolie og mineralolieprodukter.

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om forskningsråd og Planlægningsrådet for Forskningen.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov for Grønland om afgift af motorkøretøjer.

[Formanden.]

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov for Grønland om indførselsafgifter m. v.

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om voldgift.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om retsafgifter.

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om fyrværkeri.

8) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af arbejderbeskyttelseslovgivningen [af Frandsen m. fl.].

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste første næstformand til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 12.20.

93. møde.

Mandag den 8. maj kl. 13.30.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Udvalget angående forslag til lov for Grønland om ekspropriation har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om planlægning af Køge Bugt-området har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget Karlskov Jensen har meddelt mig, at han ønsker til boligministeren at stille følgende spørgsmål:

„Mener ministeren det formålstjenligt under hensyn til en samlet planlægning og styring af udviklingen i amtskommunerne ved en reform af planlægningslovgivningen at opretholde byudviklingsudvalgene?“

Medlem af folketinget Bo Kristensen har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for kulturelle anliggender at stille følgende spørgsmål:

„Efter hvilke kriterier og af hvem fordeles de 800.000 kr., der er bevilget på finansloven som tilskud til institutionen „Ø-lejre og beslægtede aktiv-miljøer“, og hvor store er udgifterne pr. deltager og pr. lejr?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkomende spørgetid.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om mindsteholdninger af mineralolie og mineralolieprodukter.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 88) findes i tidenden sp. 2797).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling satte til forhandling under ét.

Johan Philipsen: Jeg skal for en ordens skyld indlede med, at jeg agter at stemme for lovforslaget og i øvrigt er af den formening, at handelsministerens besvarelse af udvalgets spørgsmål har været tilfredsstillende.

Jeg vil gerne fortsætte med nogle videregående betragtninger om det problem, som dette lovforslag omhandler. Udviklingen i de sidste 10 år i Danmark har jo været meget stærk, alt for stærk, i retning af, at vi er blevet kolossalt afhængige af, at en meget stor olieforsyning til enhver tid er til stede, en afhængighed, som kan belyses med tal, som nok kan give en og anden noget at tænke over. På denne baggrund er det, jeg læser, at man i fællesmarkedet har undersøgt, om der måske var mulighed for at oplagre olien i underjordiske hulere i sølthorst-